שדומה לפז · זהב שחוט שנטוה כחוט · זהב סגור בשעה שנפתח כל החנויות נסגרות · זהב פרוים שדומה לדם הפרים. רב אשי אמר חמשה הן וכל חד וחד אית ביה זהב וזהב טוב, תניא נמי הכי: בכל יום היה זהבה ירוק והיום אדום והיינו זהב פרוים שדומה לדם הפרים: בכל יום מקריב פרס שחרית וכו': בכל יום היתה דקה והיום דקה מן הדקה: תנו רבנן דקה מה ת"ל והלא כבר נאמר ושחקת ממנה הדק אלא להביא דקה מן הדקה: בכל יום כהנים עולין במזרחו של כבש: דאמר מר *כל פינות שאתה פונה לא יהו אלא דרך ימין למזרח: והיום (*עולין) באמצע (*וירדין) באמצע: מאי טעמא? משום כבודו דכהן גדול: בכל יום כהן [גדול] מקדש ידיו ורגליו מן הכיור וכו': מאי טעמא משום כבודו של כהן גדול: בכל יום היו שם ארבע מערכות: תנו רבנן *בכל יום היו שתים מערכות והיום שלש: אחת מערכה גדולה ואחת מערכה שניה של קטורת ואחת שמוסיפין בו ביום דברי רבי יהודה רבי יוסי אומר בכל יום שלש והיום ארבע אחת של מערכה גדולה ואחת מערכה שניה של קטורת ואחת של קיום האש ואחת שמוסיפין בו ביום רבי (*מאיר) אומר בכל יום ארבע והיום חמש אחת של מערכה גדולה ואחת של מערכה שניה של קטורת ואחת של קיום האש ואחת לאיברים ופדרים שלא נתעכלו מבערב ואחת שמוסיפין בו ביום דכולי עלמא מיהת תרתי אית להו, מנלן? אמר קרא היא *העולה על מוקדה על המזבח כל הלילה זו מערכה גדולה ואש המזבח תוקד בו זו מערכה שניה של קטורת, ורבי יוסי קיום האש מנא ליה? נפקא ליה מהאש על המזבח תוקד בו ור' יהודה ההוא להצתת אליתא הוא דאתא דתניא היה רבי יהודה אומר מניין להצתת אליתא שלא תהא אלא בראשו של מזבח תלמוד לומר והאש על המזבח תוקד בו אמר רבי יוסי מניין שעושה מערכה לקיום האש תלמוד לומר והאש על המזבח תוקד בו ורבי יוסי הצתת אליתא מנא ליה? נפקא ליה מהיכא דנפקא ליה לרבי שמעון דתניא ונתנו בני אהרן הכהן אש על המזבח *לימד על הצתת אליתא שלא תהא אלא בכהן כשר ובכלי שרת דברי ר' יהודה אמר לו רבי שמעון וכי תעלה על דעתך *שזר קרב לגבי מזבח? אלא לימד על הצתת אליתא שלא תהא אלא בראשו של מזבח ורבי יהודה אי מהתם הוה אמינא קאי אארעא ועביד במפוחא קמ"ל ורבי מאיר איברים ופדרים שלא נתעכלו מבערב מנא ליה? נפקא ליה מהאש ורבנן *וא"ו לא דרשי, ורבנן איברים ופדרים שלא נתעכלו מבערב מאי עביד להו? מהדר להו למערכה גדולה דתניא מניין לאיברים ופדרים שלא נתעכלו מבערב שסודרן

[נ"ל עולה] [נ"ל יורד]

ויקרא ו · שמות ל · ויקרא ו · שם א · שם ו

שדומה לפז · מאהיב כמרגלית: שנטווה כחוט · מפני שהוא רך: כל החנויות נסגרות · שאין מכר לזהב אחר מפני זה: פרוים נמי הכי · דעל שם שדומה לדם הפרים נקרא זהב פרוים בדברי הימים (ב ג): והלא כבר נאמר · בשל כל ימות השנה "ושחקת ממנה הדק": אלא דרך ימין · שהוא למזרח שהרי הכבש בדרום לכך עולה במזרחו של כבש שסמוך ליפנות לימין: משום כבודו (א) · להראות חשיבותו שהוא כהן בית ומקיף לצורך ושלא לצורך: שמוסיפין לבו ביום · ליטול ממנה גחלים לקטורת של לפני ולפנים אבל קטורת של מזבח הפנימי הרי הוא כקטורת של כל השנה: של קיום האש · שאם אין אש של מערכה גדולה מתגבר מוסיפין עליו מזה: שלא נתעכלו · שלא ניתנו על מערכה או ניתנו ולא הספיקו להתעכל: להצתת אליתא · להצית בהן אור מערכה גדולה: אליתא · קיסמים דקים: ורבי יוסי הצתת אליתא מנא ליה · שתהא בראשו של מזבח ולא יצית על הרצפה ויעלם כשהן דולקין על המזבח: ובכלי שרת · בלבוש בגדי כהונה: וכי תעלה על דעתך · מאחר שאתה למד מן והאש על המזבח תוקד בו שיהא בראשו של מזבח כלום הוצרכנו למקרא זה להטעינה כהן וכי תעלה על לב שזר קרב לגבי מזבח והלא נאמר (במדבר יח) אך אל כלי הקדש ואל המזבח לא יקרבו: אלא לימד על הצתת אליתא שלא תהא אלא על ראש המזבח · ואידך קרא לקיום האש אתא כרבי יוסי וכהונה דכתיב בהאי קרא לגופא איצטריך לה שנתינת אש צריכה כהן ולא יעלנה זר ויזרקנה למזבח: ורבי יהודה · אמר לך: אי מהתם · מהאש על המזבח כו' אע"ג דשמעינן מינה שהצתה בראש המזבח לא שמעינן דפסולה בזר הוה אמינא קאי זר אארעא ועביד במפוחא: מנא ליה · דבעי מערכה: נפקא ליה מהאש · וא"ו דריש:

אסר

רבי יוסי אומר בכל יום ג' והיום ד' · תימה בפרק שני דתמיד (דף כט.) תנן בירתו משם עלי תאנה וכו' ומוקי לההיא מתניתין כר' יוסי בפרק קדשי קדשים במסכת זבחים (דף נח.) והיכי מתוקמא כרבי יוסי והא קתני סיפא והגיעו שתי מערכות ירדו ובאו ללשכת הגזית ולרבי יוסי הא קאמר בכל יום היו שם שלש ושמא יש לומר סבר ליה סוגיה בחדא ופליג עליה בחדא וי"ל דהכתי הואי חדא לקיום האש ולא קא חשיב אלא הנך תרתי דדמיין להדדי ומסיקין אותן ביחד ומחד קרא מפיק להו והקשה רבי אלחנן במזבח הנחשת שלא היה מקום מערכה אלא אמה כדאמר בפרק קדשי קדשים (דף סב:) ואמרינן נמי התם גיזרין שעשה משה ארכן ורחבן אמה א"כ כל הני מערכות היכא הוו קיימי וצריך לומר באמה של הילוך רגלי הכהנים והיו מסבבין המערכה גדולה עד הני מערכות: וכי תעלה על דעתך שזר קרב אצל המזבח · הקשה רש"י לדידיה נמי תקשי דמוקי קרא להצתת אליתא הכהן למה לי וכי תעלה על דעתך שזר קרב כו' ותירץ דאיצטריך משום דדרשינן לעיל בסוף פרק קמא (דף כא:) ונתנו בני אהרן הכהן אש על המזבח אע"פ שהאש יורדת מן השמים מצוה להביא מן ההדיוט וס"ד שיהא כשר בזר ואפשר דקאי אארעא וזריק אש של הדיוט למעלה וקשיא לן א"כ מנא ליה דאתא קרא להצתת אליתא דילמא כוליה קרא לנתינת אש דהדיוט וי"ל דא"כ לכתוב קרא ונתנו בני אהרן הכהן אש וערכו עצים על האש ותנא ידענא דנתינת האש על המזבח הוה מדכתיב וערכו עצים על האש דמערכה בראש המזבח היא על המזבח למה לי אלא למידרש אש על המזבח להצתת אליתא שמבעירין אותה על המזבח ותימה לי והא ר"ש לית ליה סברא דאפשר דקאי אארעא ועביד במפוחא א"כ לא הוה צריך הכהן לנתינת אש ההדיוט דליכא למימר כמו שפרש"י דאפשר דקאי אארעא וזריק דהא ר"ש לית ליה האי סברא וי"ל דבאש ההדיוט שפיר אית ליה דאפשר דקאי אארעא וזריק לה כיון דשל הדיוט היא אבל הצתת אליתא שהבערתה על המזבח לאו אורח ארעא למיעבד במפוחא ברחוק וקשה לי לר' יהודה והאש על המזבח תוקד בו להצתת אליתא שהבערתה על המזבח למה לי תיפוק ליה מונתנו בני אהרן אש על המזבח דהא רבי יהודה גמר מהתם הצתת אליתא שתהא בכהן כשר וכלי שרת וי"ל אי לא כתב והאש על המזבח תוקד בו לא הוה דרשינן מונתנו אלא נתינת האש דהדיוט על המזבח ושתהא בכהן כשר וכלי שרת אבל הצתת אליתא לא דרשינן אבל השתא דנפקא מהאש על המזבח הצתת אליתא שתהא בראשו של מזבח גמרינן שפיר מונתנו הצתת אליתא ונתינת אש דהדיוט שלא יהו אלא בכהן כשר וכלי שרת דמסתמא בני אהרן דנפקא לן מיניה כהן כשר וכלי שרת קאי אכל מאת שעל המזבח:

סודרן

עין משפט נר מצוה

לח א ב מיי' פ"ב מהל' עבודת יוה"כ הל' ה:

לט ג מיי' פ"ב מהלכות תמידין הלכה ד ופ"ב מהל' עבודת יוה"כ הלכה ה:

מ ד מיי' פ"ב מהלכות תמידין הלכה ה:

מא ה מיי' שם:

מב ו שם הלכה ט:

מג ז שם הלכה ה:

סעיין לעיל במתניתין דף מג: מה שנכתב על הגליון

רבינו חננאל

רב אשי אמר חמשה הן ובכל אחד יש בו זהב וזהב טוב: בכל יום היה מקריב פרס כו' פרס הוא חצי מנה כי בכל יום היה מקטיר במזבח הקטורת מנה חציו בשחרית וחציו בין הערבים דגרסינן בכריתות פרק א' ת"ר קטרת היתה נעשית שס"ח מנה שס"ה מנה כנגד ימות החמה מנה בכל יום. ג' מנין שמהן כ"ג מכניס מלא חפניו ביוה"כ והשאר ניתנין לאומנין בשכרן · ת"ר קטרת היו מכניסין אותה למכתשת פעמים בשנה בימות החמה בזורה כדי שלא תתעפש · בימות הגשמים צבורה כדי שלא תפוג ריחה: בכל יום היו שם ד' מערכות והיום ה' דברי ר' מאיר כו' · תנו רבנן בכל יום היו שם ד' מערכות והיום ה' מערכה גדולה ומערכה של קטרת ומערכה של קיום האש ומערכה לאברים ופדרין שלא נתעכלו מבערב ומערכה שמוסיפין בו ביום · כ"ע ר' יהודה ור' יוסי ור' מאיר כלהו שוין בב' מערכות שנא' העולה על מוקדה על המזבח כל הלילה זו מערכה גדולה ואש המזבח תוקד בו זו מערכה שניה של קטרת ור' יוסי ור"מ דאית ליה מערכה שלישית לקיום האש *) מפיק להאי קרא להצתת האליתה והיא הלהבת עצי המערכה שלא תהיה אלא בראש של מזבח שנאמר והאש על המזבח תוקד בו לא תכבה · פי' קאי אארעא ועביד במפוחא · כגון שעומד אדם בקרקע העזרת ומנפח במפוח ארוך של נרשת וכיוצא בו ממערכה שע"ג המזבח ומשלהבה · ור' מאיר דאית ליה מערכה רביעית לאברים ופדרין שלא נתעכלו מבערב דריש ו' דהאש מדהוה ליה למכתב אש וכתיב ו' ורבנן ו' לא דרשי אלא אברים ופדרין

*) נראה דחסר כאן ונ"ל מפקי ליה מקרא והאש על המזבח וגו' ור' יהודה מפיק להאי קרא וכו'.

מסורת הש"ס

[לעיל מו: יז: זבחים סב: [לקמן נח:] סוטה מו:]

[תוספ' פ"ב]

[תוס' ליתא]

[לעיל לג.]

[זבחים סב. מנחות כ.]

[יבמות סח: עב. סוטה כח. סנהדרין כח. מנחות נח: סז:]

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה משום כבודו של כהן גדול להראות חשיבותו:

גליון הש"ס

(א) גמ' זהב פרוים · מ"א י' כה: (ב) שם זהב סגור · מ"א י' כא: (ג) שם זהב פרוים · דה"ב ג ו:

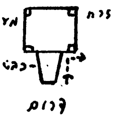

ויקרא ו' ב' (ביוה"כ)
... קטורת סמים דקה...

נושא/מבנה (עז ע"ב)
מח' תנאים כמה מערכות היו על המזבח.
= בכל יום
△ והיום (יוה"כ)
◇ חיפוש המקורות לכל מערכה לפי השיטות (חלק מהם הוזן לכתוב)

תת נושא
הצתת אליתא שתהא דוקא בראש המזבח.

מבנה
◇ "שלא תהא" ב' דרות אם לומדים מהפסוק "ונתנו בני אהרן הכהן אש על המזבח".

תוספות ישנים

נתפזרו לו קב גחלים מכבדן לאמה · הקשה רבינו נסים גאון היכי מכבדן לאמה ומפסיד קדש והלא קדשו בכלי שרת ותנן (עדיות פ"ח מ"ח) העיד ר"ע על קטרת ולבונה וגחלים שנגע טבול יום במקצתן שפסל את כולן וי"ל שאין כלי שרת מקדשין שלא מדעת כן פירש רבינו יעקב אבל קשה לה"ר אלחנן דהא פלוגתא דאמוראי היא בסוכה בפ' לולב וערבה (דף נ.) אי כלי שרת מקדשין שלא מדעת אי לא ובפ"ק דמנחות (דף ז.) יש שאומר על ברייתות זאת אומרת כלי שרת מקדשין וזאת אומרת אין מקדשין כו' אבל פלוגתא דתנאי מיהא ליכא דכולהו מיהו כיון שמחלוקת בברייתות הוא בכך אין לחוש ועוד יש לתרץ דמיירי הכא שהמחתה של כסף איכא כלי שרת כי אם הביאה שהיה מערה לתוכה אבל קשה לרבי אלחנן דבפרק בתרא דחגיגה מוקי לה כר"ע בגחלים של יוה"כ שבה היה חותה ומכניס א) ומיהו לא מכבדן לאמה והכי איתא בירושלמי דחגיגה גחלים מאי א"ר אבין תפתר בגחלים של יום הכפורים שבמה שבאה חותה הוא מכניס אבל של כל יום לא כדתנן תמן נתפזר כקב גחלים היה מכבדן לאמה ואיתמר נמי מפני שנזוקקה לכליין פירוש מחתה זו של זהב שהיא כליין מגרפתן אבל מחתה של [כסף] שאינה כליין לא מגרפתן ורבי אומר לפרש הירושלמי גחלים מאי למה פוסל את כולם כיון שאין צריכין לכלי דהא מתפזר מהם לארץ א"כ ע"כ שאין קדשין ומוקי לה בשל יוה"כ וה"ה למחתה שניה של כל יום אלא מילתא דפסיקא ליה נקט ואע"ג דאמרי' בפ' בתרא דחגיגה דמדרבנן מגרף אע"פ שא"צ לכלי איכא למימר דהתם מיירי למ"ד צירוף דאורייתא אבל למ"ד דרבנן יכול להיות דאין מועיל אלא מה שצריך לכלי וקושיא דרבינו נסים איכא קושיא דאין כאן הפסד קדש כיון שאין הקודש צריך להם וכדי שתהא הנאה מגולה יפה תקנו לאתום בגדולה ולפרוש בקטנה ב): מכבדן לאמה · וא"ת והא קא עבר משום לא תכבה ואמרינן בסוף פירקין (דף מו:) המוריד גחלת מע"ג המזבח וכיבה חייב וי"ל דלרבא אתי שפיר דספר לקמן היכא דנתקיה למנותיה ואפי' לאביי דמחייב אפי' היכא דנתקיה למנותיה הכא כיון דנתקיה למנותיה אין כאן כיבוי ועוד שבעוד שהיה בהם צורך לשפכו ולפזרן על הרצפה א"כ בכסיכה אינה כיבוי ולאחר שכבו שמא היה מפורן לאמה מיהו לא ליכא למימר דא"כ לא דקתני בתמיד (דף לג.) ובשבת כופה עליו פסכתר אפילו בחול נמי כיון שלא יכבו בהם שהולכים יחידים על הרצפה ועוד אומר ה"ר אלחנן כיון שמצות כל מעותן אין בהם עוד כלל איסור לא תכבה: בכל יום לא היה נרתק · פירש"י כמין טבעת וריב"א פי' כמו נרתק וכן פר"ח והביא ראיה מברכות רבה (פ"ו) שחמה יש לה נרתק שנאמר לשמש שם אהל בהם ואמרינן נמי הקב"ה מוציא חמה מנרתקה וריב"א הביא ראיה מן הירושלמי דגרים בכל יום לא היה נרתק היום היה לה נרתק כדי שלא יכוה נראה פירוש לפי שבית ידה מתחמם מן הגחלים דמסכת אמרינן דהם מקנחו הם כולו ולפיכך עשה נרתק שמובדל מן הכלי וצריך ושלא תוכן ותמני קונכו במסמר*): היום עולין באמצע. כהן ראש בית אב וסגן מעולין עם כהן גדול או שאר כהנים לסייעו להסך כנטורא או שום צורך: ואחת של אברים ופדרים שלא נתעכלו מבערב · והא דאמרי' בפ"ק (דף כ.) דאחר חצות לא יחזיר משום דתנות מאוית ליה עיכול היינו בנתעכלו ולא נתעכלו לגמרי דמוקי לה בפ' (שני) [ס] דזבחים (דף פו.) בשרירי אבל היכא שלא נתעכלו כלל לא מבוי חצות עיכול ועוד דלעיל מיירי בפקעו מעל המזבח אבל לא פקעו נשרפין שם לגמרי כמו שבינו בתמיד דהאברים שבין על האש נשרפין לגמרי: אלא לימד על הצתת האליתא שלא תהא אלא בראשו של מזבח · וכהן דכתיב בנתינת אש פירש"י דקמ"ל שלא יזרקם זר על המזבח ואין צריך כהן לסקום לפני מלך כ"ז אין עושין כן כו' ורבי אומר בפ"ב דזבחים (דף יח.) דרשינן

א) נ"ל ומכנס: ב) עיין בתוס' חגיגה כג: ד"ה שאם נגע כו' כי שם הדברים מבוארים · ע"ש:

*) ע"כ שייך לדף מד.